

MAGYAR LAPOK

BUDAPEST

X. évfolyam, 247 (2809) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad

Ismét súlyos csapást mértek a németek a brit ellátást biztosító hajózásra

Tengeralattjárók 53 ezer tonna kereskedelmi hajóteret és egy rombolót, repülőgépek 20 ezer tonna ürtartalmu kereskedelmi hajót sülyesztettek el

TERÜLETI ENGEDMÉNYEK ÁRÁN IS KÉSZ BÉKÉT KUTNI A SZOVJET FINNORSZÁGGAL

Berlinből jelentik: A Führer főhadiszállásáról közlik a Német Távirati Irodával: A véderő főparancsnoksága közli: Haditengerészetünk és légierőnk ismét súlyos csapást mért a brit ellátást biztosító hajózásra. Tengeralattjárók az Atlanti óceánon elsülyesztettek 11 ellenséges kereskedelmi hajót, összesen 53.000 tonnával, valamint egy rombolót. Torpedótalálattal megrongálták még három hajót és egy rombolót. Harcigépeink Aberdeentől keletre a keddre virradó éjjel megsemmisítették három kereskedelmi hajót 20.000 tonnával. Ezenkívül a Shaeland szigetek közelében bombákkal megrongálták egy teherhajót. (MTI)

VALSÁGOS A KELETI TENGERI SZOVJET FLOTTA HELYZETE

Az Uj Nemzedék írja: Az amerikai külügyminiszter még augusztus 13-án közölte a washingtoni finn követtel, hogy a bolsevikiek területi engedmények árán is készek békekötésre Finnországgal.

Stockholmból jelentik: (B. T.) Svéd körökben feszült figyelemmel kísérik a Finn-öbölbe bezárt kelet-tengeri szovjet flotta sorsát. Rámutatnak arra hogy helsinki német és finn körök valószínűnek tartják, hogy a szovjet flotta kitörési kísérleteket tesz. Hét szovjet hadihajónak állítólag sikerült a Finn-öbölben levő aknazáron átküzdeni magát és a Keleti-tengerre kifutni. Minthogy ezeknek nincs már támaszpontjuk, feltehető, hogy előbb-utóbb kénytelenek lesznek svéd kikötőbe befutni. (MTI)

Stockholmból jelentik: (Stefani) Mint Szamarából jelentik, a GPU igen szigorú rendszabályokat fogantatosított, nehogy megismétlődjének a Moszkvában kitört zavargásokhoz hasonló esetek. A szamarai börtönök megteltek a letartóztatottakkal és tömeges kivégzések folynak. A város nem bírja befogadni a Moszkvából kitelepített nagyszámu hivatal személyzetét és a külföldi küldöttségeket s így a szamarai lakosságot kizárták saját otthonából. Az élelmiszerellátás is egyre válságosabb. (MTI)

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda katonai részről szerzett értesülése szerint a német légierő hétfőn is folytatta támadásait a szovjet tengeri szállítmányok ellen. Kercs kikötőjében

a német harcigépek elsülyesztettek egy ezer tonnás kereskedelmi hajót. Egy másik hajót megrongáltak. Az egyik repülőtéren szétbombáztak hat szovjet repülőgépet. Nagyobb német légi-erők ismét támadást intéztek vasutvonalak ellen és több fontos vasutvonalat megszakítottak. Elpusztítottak több

vonatot és két vasuti hidat. (MTI) Rómából jelentik: (MTI) Az angol propaganda sem titkolja a krími félszigeten elért német győzelem jelentőségét. A Times megállapítja, ha a németeknek sikerül elfoglalniuk Rosztovot és a Krími félszigetet, nem tartják tovább Krasznodan vidékét sem

Hogyan áll a vallásszabadság ügye a Szovjetunióban?

Berlinből jelentik (NTI): Magas katolikus egyházi körök érdekes adatokat közölnek, melyekből kiderül, hogy nem felel meg a tényeknek az az állítás, hogy a Szovjetunióban egyházi szabadságot engedélyeztek. Az októberi forradalom Oroszországban az egyház és az állam szakítására vezetett, melynek eredményeként az egyházi javak az állam tulajdonává váltak. Az egyházat az állam elmeletben díjtalanul kulturelokra engedték át, de a szerződés alapján húsz tisztviselőből álló csoportnak kellett azokat átvenni. Ez a csoport, az úgynevezett „Dvacatka”, köteles volt az épület karbantartásáról gondoskodni és fizetni a biztosítás költségeit. A biztosítás az igen magasra értékelt templomok értékének egyszázaléka volt. A templomok értékének mind magasabbra történt becsélése arra vezetett, hogy a tisztviselők nem tudták fizetni a biztosítási díjat. Ezáltal lehetővé vált az állam számára, hogy az ilyen templomokat világi célokra vegye át. A templomok bezárásához másik módszert úgy is alkalmaztak, hogy egészségügyi hatóságok nagyszabású javításokat követeltek. Ha az anyagi eszköz hiján a tisztviselők nem tudták a javítást elvégezni, ak-

kor a templomot lefoglalták. A lelkesek a „Dvacatka” alkalmazottai voltak. A szemináriumok szintén a tiltott intézmények közé tartoztak. Amikor néhány évvel ezelőtt a leningrádi katolikusok megkíséreltek felállítani egy papnevelő intézetet, a tanárokat és növendékeket letartóztatták és elhurcolták. A görögkeletieknek kilátásba helyeztek egy szemináriumot, de az engedély kiadását olyan feltételekhez kötötték, amivel lehetlenné tették, hogy a növendékeket értelmi és erkölcsi téren papokká képezzék ki. A szovjet alkotmány biztosította a vallásygyakorlat szabadságát és a vallások irodalmi szabadságát. Ezt a szabadságot azonban úgy értelmezték, hogy a vallásellenes irodalmat engedélyezték, a vallásosot nem. Az úgynevezett cselekvő hívőket a rendőrség állandóan kegyetlen szigorúsággal zaklatta. A templomokban napirenden voltak a lopások. A szovjetrendőrség rendszeresen meglagadta a tettes kinyomozását. Bár a bolsevikiek minden megkíséreltek e tény eltagadására, mégis kétségtelen, hogy a Szovjetben az egyház és a vallás az elmúlt 23 év alatt rendszeres és borzalmas üldözésben részesült. (MTI)

Roosevelt, ellentétbe került az Egyesült Államok törvényeivel

Washingtonból jelentik: (NTI) Az America First bizottság értekezletén, amelyen 300 helyi csoport képviselője vett részt, határozatot nyújtottak át Walshoz, a szenátus tengerészeti bizottságának elnökéhez és felszólították, hogy a Reuben James amerikai romboló állítólagos elsülyesztésével kapcsolatban tegyék fel a következő

kérdéseket Rooseveltnek és Knoxnak: Ki adta az amerikai romboló parancsnokának azt a parancsot, hogy kísérik a háborus övezeten keresztül a dugárut szállító kereskedelmi hajót? Mikor adták ki ezt a parancsot?

A New York Journal American felszólítja az államügyészt, hogy vonja felelősségre az amerikai tengerészek halá-

láért a felelőseket. A szenátus bizottságának kellene megvizsgálnia ezt a kérdést és meg kellene állapítania, hogy Roosevelt ellentétbe került az Egyesült Államok törvényeivel és ellentétbe került saját ígéreteivel. (MTI) Newyorkból jelentik: (Stefani) A beavatkozással szemben politikai hívei egyre élénkebb tevékenységet fejtenek ki a semlegességi törvény módosításával kapcsolatban. A két leghatalmasabb békepárti mozgalom most egyesült a közös harcra. Wheeler szenátor az elszigetelődéspárti és a beavatkozást ellenző országgyűlési csoportokat egyesítette. (MTI)

BÉKETÖRVÉNYBŐL - HÁBORUS TÖRVÉNY

Washingtonból jelentik: (NTI) Mint az Associated Press jelenti, a semlegességi törvény megváltoztatásáról folyó tárgyalás vitájában hétfőn heves összetűzés volt a háborus pártiak és a háboruellenesek között. Taft és Clark békepárti szenátorok hangoztatták, hogy az eddigi tengeri veszteségek nem igazolhatják az Egyesült Államok hadbalépését. A szenátus külügyi bizottságának elnöke a semlegességi törvény megváltoztatásának érdekében szállott sikra. Azt hangoztatta, hogy a kért törvény megmáskítása egyáltalán nem jelent hadüzenetet. Wheeler szenátor ezzel kapcsolatban azt fejtette, hogy ha a semlegességi törvényt eredetileg a béke törvényének tekintették, annak megváltoztatását háborus törvénynek kell tekinteni. Áldás lenne az amerikai népre, ha Knox tengerészeti minisztert Roosevelttel felmentené állásától.

Shipstead köztársaságpárti szenátor kijelentette, hogy az Egyesült Államok a világháboruban való részvételükért szövetségeseiktől csak gunykacajt kaptak. (MTI)

JAPÁNBAN FOKOZÓDIK AZ AMERIKA ELLENI HANGULAT

Tokióból jelentik: (B. T.) A japán lapok tovább folytatják hadjáratukat az Egyesült Államok ellen. Részletesen beszámolnak a lapok a tartalékosok üléseiről, amelyek most egész Japánban egymást érik. Mindenféle tüntető felvonulásokat rendeznek azzal a jelszóval, hogy Japánnak cselekvően kell fellépnie. (MTI)

Hirek az ország minden részéből

DEBRECEN. A debreceni orvosklinikán meghatvan négy ünnepségre, a Hüttel Tivadar egyetemi tanárt ünnepezték husz éves orvosprofesszori jubileuma alkalmából. Ugyanekkor volt a debreceni egyetemi orvosi klinika fennállásának husz éves fordulója is. — A római katolikus egyházközség Lindenberger János prépost-plébános elnökletével ülést tartott, amelyek többek között elhatározták, hogy a tanítók és tanárok száz-száz pengő téli beszerzési segílyt kapnak. — Nem jelentette be árúját s hamis tanúzásra akarta rábírti vásárlóit egy bősörményi árdragító zaidő kereskedő; a uzsorabíró-ság nyolchónapi börtönrre ítélte s egybe kötelezte ez ítéletnek üzetében való kifüggsztésére és a sajtóban való közlésére is.

KECSKEMÉT. A város kisgyűlésén elhatározták, hogy új beruházással továbbfejlesztették a Közhűtő házat, de a város kilép a Közhűtőház érdekeltségéből. — Január elsejétől ötven, Kecskemétkörnyéki puszta iskolát allamosítanak. — Az ügyvédi kamarában tisztújítás volt, amelyen ismét Márkus Ferencet választották meg elnökkel.

ZOMBOR. Megállapítást nyert, hogy Turanov Lázár volt szabadkai rendőrkapitányt személyes bosszúból gyilkolták meg. A politikai gyilkosság tettesinek nyomában van a rendőrség. — Zomborban munkát keres 124, munkát kaphat 20 munkás.

PÉCSEN november elsejétől duplájára emelték fel a háztartások petroleum adagját. — Török őseinek sirja után kutat Seffedin Sefket bey, a Nagyváradon is jólismert budapesti újságíró. Pécsen, ahol állítólag Szászák pasa volt egyik őse.

MUNKÁCSON harangzúgással, zászlószenteléssel, díszközgyűléssel ünnepezték meg a város három éves hazatérését. Egy hercegrákosi szektást és egy nemzetgyalázó árdragítót internált a határvidéki rendőrség. — Aszolyxai segédrabbit, Goldenberger Józsefet közokirathamisítás büntetével vádolják. Anyakönyvkivonatokat hamis adatokkal állított ki és ezért került a bíróság elé.

A délafrikai miniszterelnök megnyugtatta a washingtoni és newyorki zsidóságot

Berlinből jelentik: (MTI) Smuts délafrikai miniszterelnök Johannesburgban kijelentette, hogy a Balfour-nyilatkozat a palesztinai zsidóállam létesítéséről még mindig érvényes és a nemzetközi jog alkotó része.

Berlinből jelentik: Illetékes német helyen Smuts nyilatkozatáról, amelyben a Balfour nyilatkozatra hivatkozik megállapítják, hogyha Smuts ép most emlékeztet Balfour nyilatkozatára és hangoztatja, hogy össze kell egyeztetni a zsidó és az arab érdekeket, akkor ezt most éppen úgy nem a zsidók és az arabok érdekében teszik, mint a világháború után, hanem csak is azért, hogy a washingtoni és a newyorki zsidóságot megnyugtassák.

Kávéházakban és vendéglőkben kérje a **MAGYAR LAPOK**-at.

Magyarország nagy ország, a magyar nagy nép

Olasz lap cikke Magyarországról

Milánóból jelentik: (MTI) A Popoldi Roma budapesti különtudósítója tollából „Egy erős, nyugodt, nagy nép” címmel cikket közöl, amelyben a tudósító visszaemlékezik magyarországi tapasztalataira és arra, amikor először találkozott a magyar földdel.

Magyarország ma helytáll — írja a lap. — Az ország életében nincs semmi zavar, semmiféle organizációs hiba. Bár nagyszámú olasz és német csapatok vonulnak át, a vonatkozlekedés kifogástalan. Problémákat akkor oldották meg, amikor azok már megérett-

tek. Amikor a tengelyhatalmak háborúba keveredtek, a magyarság felvonnult a tengely mellett. Magyarország a tengelyhatalmak iránt érzett szolidaritásából harcol. A tudósító ezután a magyar ember lelkiképét rajzolja meg. Befejezésül ezt írja:

A tények beszélnek és ezek a tények a háborus Európának azt mondják, hogy Magyarország nagy ország, a magyar nagy nép. Kétségtelen, hogy ezek a tények a jövő Európában még fontosabb szerepet fognak játszani.

Szerdán délután fél 6 órakor tart előadást Esztergár Lajos pécsi polgármester a „Város Szociálpolitikájáról”

Nagyvárad. Saját tud. Szerdán délután a magyar szociálpolitika úttörő munkását üdvözli Nagyvárad az ide érkező Esztergár Lajos dr., pécsi polgármester személyében.

Esztergár Lajos hosszú időn át, mint tanácsnok vezette Pécs szociális ügyosztályát, ezt mint helyettes polgármester is megtartotta és Pécs mintavárossá fejlesztette. Alkalmazási példaképpen állhatnak az összes vidéki városok előtt.

Körülbelül tizenöt évvel ezelőtt kezdte meg Esztergár Lajos eredményekben gazdag szociális működését. Ez alatt az idő alatt először az új építésekét valósította meg, inségmunka keretében. Megépített 100 kislakást, a szegénygondozásnak új rendszerét valósította meg szegénytelep építésével. Egyik legszebb alkotása a mintaszerű Stefánia Otthon, az anyas és csecsemővédő intézettel, napközi és szülőotthonnal. Külön napközi otthon, az elaggottak részére szegényház, központi konyha, amely a tele-

peket és különböző otthonokat élelmezi. ennek gazdasági alátámasztására tehenészet az úttörő alkotások legkiemelkedőbb sorozata.

A belügyminisztérium a kiválóan képzett és nagy szociális érzékkel rendelkező polgármestert bízta meg a kislakásépítés kísérletezésével Mátészalkán, amelynek eredménye lett az 1940-es törvénycikk, a gyakorlatban pedig az Országos Nép- és Családvédelmi Alap megteremtése. A törvény végrehajtására a belügyminiszter szociális kormánybiztossá is kinevezte.

A polgármester nagyváradi tartózkodása során dr. Schriffert Béla vikárius vendége lesz és megtekintti Nagyvárad szociális intézményeit, amelynek során tanácsokat ad.

A nagyfontosságú előadás iránt, melynek kihatása lesz a város szociális fejlődésére is, olyan érdeklődés nyilvánul meg, hogy a város háza nagyterme szülnék fog bizonyulni az érdeklődők befogadására.

Kapnak-e tejet az idén az iskolás gyermekek?

Az utóbbi hetek alatt hol az egyik, hol a másik szomszédoknak, hol pedig a szemben levő ház lakóinak mondták fel a tejes. Ezelőtt 5-6 nappal szó nélkül elmaradt a mi tejesünk is. Tegnap azután eljött, mondván, hogy nem hozhat több tejet, mert Szentandrason csak egy embernek van engedélye tejtárolásra s az illető össze is vásárolja a tejet és szállítja Berettyóújfaluba a tejszövetkezet részére. Ennek valódiságáról nem győződtem meg, sem e tény ellenőrzése, sem a tej elszállításának megakadályozása nem hatásköröm és nem feladatom. Azonban az elmúlt évek alatt novemberben már kezdetét vette a tej-akció úgy az állami, mint a felekezeti iskolákban a hiányosan táplált tanulók részére. Voltak iskolák, ahol ebédet is adtak. A tejakcióhoz anyagi támogatást a város adott. A felekezeti iskolák azonban maguk is hozzájárultak, mert a városi segíly kevésnek bizonyult. A tej-akció szüksége és áldásos volta vitán felül áll. A holnapai iskolán kívüli népművelési ülésen jelen lesznek a népiskolák igazgatói. Szeretettel kérem kartársai-

mat, gondolkozzanak rajta, hogy a város anyagi támogatása és tanügyi hatóságaink irányítása mellett iskoláinkban minél előbb és minél szebb eredménnyel kezdetét vehesse a tejakció. Azt hiszem a külvárosi iskoláknál a beiskolázatlan gyermekekre is jó hatással lenne a meleg tej.

Az illetékes hatóságokat pedig a szegény és beteg gyermekek nevében sürgős és hatóságos intézkedésre kérjük, hogy a városunkat környező falvakból a tej városunk fogyasztó közönségéhez eljusson. Ambarus Géza, ev. ig. tanító.

Szakértői vélemények a „Feketéző” nyersbőrök ügyében

Nagyvárad. Saját tud. Tegnap délután megírtuk, hogy a rendőrség 8 nyersbőröst vett őrizetbe „feketézés” gyanúja miatt. Most az anyag-gazdálkodás bírói pariz bizottságának zikérője tegye szakszerűség szempontjából kivizsgálni az ügyet, annak bonyolult volta miatt.

Az Actio Catholica 29. számú filmkritikája

„ALGIR”. Exotikus alvilági környezetben játszódó sekélyes kalandortörténet.

„HIV A HAZA”. A minden ármányon és akadályon győzedelmeskedő német hazaszeretethez és katonai teljesítményeknek nagy filmje.

„ENYHÍTŐ KÖRÜLMÉNY”. Az apacsvilágot társadalmi szatirával bemutatató könnyű francia vigjáték, megnyugtató erkölcsi megoldással, de néhány izléstelen jelenet beszövéseivel.

„MAROKKÓI LÁNY”. Léha élet-szemléletű, francia tengerész-történet. Erotikus táncjelenetét és az egyéni bosszúállást szentesítő felfogását nem tudja menteni a fajszeretethez és tisztelt becsület értékeléséhez és a természetes jószág felcsillanásához.

„OPERETT”. A bécsi operett aranykorát megelevenítő kellemes szórakoztató film.

Papp Györgyöt bizta meg az Országos Magyar Sajtókamara a nagyváradi kerületi titkársággal

Amikor Keletmagyarország és Erdély egy év előtt visszalért Magyarországhoz, az illetéki sajtó életében is lényeges, döntő változások következtek be. Átvette az illetéki sajtó feletti is a szervezeti és gazdasági felügyeletet és irányítást az Országos Magyar Sajtókamara, amelynek csaknem minden, itt élő és dolgozó magyar újságíró tagja lett. A Sajtókamara már tavaly kerületi titkárságokat állított fel, így Kolozsváron és Nagyváradon is. Kolozsváron Walter Gyulát biztalt meg a kerületi titkári teendőkhöz, míg Nagyváradon mindmáig ez a tisztség betöltetlen maradt. Végre is a Kamara választása Papp György kollégánkra, az „Erdélyi Néplap és a „Magyar Lapok” kitérő munkatársára esett, akinél lelkiismeretesebb, ügybuzgóbb és a kari érdekeket szemelőtt-tartóbb újságíró kevés van. Mivel a mi szerkesztőségi családnak egyik tagját érte a kitüntető megbízás, különös örömmel adunk erről hírt.

Az Országos Magyar Sajtókamara egyébként a következő hivatalos levélben értesítette erről a választásról Papp György kollégánkat:

„Az Országos Magyar Sajtókamara Ügyrendjének 333. paragrafusában biztosított jogköröm alapján megbízom Kartárs Urát a nagyváradi kamari kerületi titkári teendőinek ellátásával. Működési köre Nagyvárad thj város és Bihar-megye területén megjelenő lapokra terjed ki. Az ügyrend értelmében a kerületi titkár tartja fenn a közvetlen kapcsolatot a központtal. A tagok a kerületi titkár útján kapnak tájékoztatást az általános érdeklő kamari ügyekről.”

A Kamara levele többi részében körvonalozza azokat a teendőket, amelyek a titkár hatáskörébe tartoznak. Ezt a megbízó levelet Kolozsváry Borcsa Mihály, a Kamara elnöke írta alá.

Papp György kollégánk működése elé a legnagyobb bizalommal tekintünk s ahogy őt ismerjük, bizonyos, hogy munkálkodása csak a sajtóélet fellendülésére fog vezetni.

Ujabb széles szakaszon érték el a Donec-folyót a szövetséges csapatok

Honvédeink birtokba vettek egy Donec-menti várost. — Moszkva hangulata közel áll a vakrémülethez

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Az ukrainai arcvonalon előnyomuló szövetséges erők az ellenség üldözése közben újabb széles szakaszon érték el a Donec folyót. A honvédseregtestek birtokbavettek egy Donec-menti várost. Az ellenség földi harci tevékenysége csekély. E helyett légitámadásokkal igyekezett az előrenyomulást akadályozni. A repülőtámadások nem okoztak számottevő veszteségeket.

Berlinből jelenti: (NTI.) Katonai részről közlik, hogy a német csapatok a keleti arcvonal északi szakaszán november elsején sikeresen visszavertek szovjet ellentámadásokat. A bolsevisták páncélcsoportokat és légi egységeket vontak össze. A német csapatok kemény harcban áttörték a bolsevisták állásait. A keleti arcvonal középső szakaszán a bolsevisták heves ellentámadásait vertük vissza.

Berlinből jelenti: (NTI.) Kurszk elfoglalásával kapcsolatban közlik: Kurszk bevételével a Szovjetunió egyik fontos közlekedési és ipari központja került német kézre. A városnak ma 120.000 lakosa van. Fejlett mezőgazdasággal rendelkező terület belsejében fekszik. Többi között van egy nagy fegyvergyára is, amely páncéltörő és légvédelmi ágyukat állít elő. (MTI)

RÉSZBEN MEGSEMISÜLT A 14-IK SZOVJET HADOSZTÁLY

Berlinből jelenti: (NTI.) Katonai helyről nyert értesülés szerint az a 14. szovjet hadosztály, amely a Krim-félsziget déli részének védelmére rendezkedett be, részben már elpusztult s a megmaradt részei is megismerkednek most a német légitámadások erejével, amelyek minden ellenállást megtörték. A zuhanóbombázók szüntelenül pusztítják a visszavonuló ellenséget. (MTI)

Hadműveleti övezet. (Stefani.) A Stefani Irodának a keleti arcvonalra kiküldött különtudósítója jelenti: A Stalino körüli iparvidéken október 28-án már befejeződött a harc. A Marcia su Roma évfordulóján az olasz hadtest megadta a kegyelem-dőfést azoknak a szovjet csapatoknak, amelyek az ellenállást megkísérelték. A Fanxubio hadosztály ellen hiába támadt három szovjet hadosztály, amely végül is számbeli túlsúlya ellenére is kénytelen volt megfutamodni. Sok fogoly és nagy zsákmány került az olaszok kezére. (MTI)

MAR KALININ IS SZAMARÁBA KÖLTÖZÖTT

Stockholmból jelenti: (OFI) Moszkvában a légitámadások ellen nagyszabású álcázásokkal igyekeznek védekezni. A háztetőket befestették. Sok helyen utcákat ábrázoló festményeket helyeznek el. (MTI)

Berlinből jelenti: (NTI) Értesülés szerint a finnek az utolsó nap folyamán elfoglalták Paatene helységet a Järvi tó nyugati partján Petroszkoljótól 150 kilométerre északra. A város

csaknem sértetlen állapotban került a finnek birtokába. Paatene-nek, mint fontos közlekedési csomópontnak a jelentősége igen nagy. (MTI)

Newyorkból jelenti: (NTI) Az Associated Press jelentése szerint már Kalinin és kíséretében Visinszky, helyettes külügyi népbiztos is Szamarába érkezett. Molotov már régebben ott tartózkodik. (MTI)

JÁRVÁNYOKTÓL TARTANAK MOSZKVÁBAN

Stockholmból jelenti: (NTI.) Semleges megfigyelők most moszkvai benyomásairól szóló Ankarából érkezett jelentések szerint a moszkvai helyzet

annyra fejlődött, hogy a hangulat közel áll az általános vakrémülethez. Az a körülmény hogy a kormány elhagyta a várost a magasabb tisztviselőkkel együtt, a városban nyugtalanságot idézett elő. Különös drákói büntetéseket szabnak ki azokra, akik Moszkvát engedély nélkül akarják elhagyni. (MTI)

Newyorkból jelenti: (NTI) Az észak-

amerikai Vöröskereszt elnöke most tért vissza Moszkvából és beszámolt ottani tapasztalatairól. Kijelentette, hogy a Szovjetunióban óriási a hiány gyógyszerekben és sebészeti cikkekben. Ez a hiány különösen Moszkvában nagy és emiatt járványoktól, különösen a tifusz pusztításától tartanak. — Moszkvának sürgős szüksége volna járvány elleni védekező eszközökre.

Eden, Halifax és Beaverbrock távozik az angol kormányból (?)

Roosevelt amerikai ellenőrzés alá akarja vonni Anglia hajóhadát. Szerdán dönt az amerikai szenátus a semlegességi törvény megváltoztatása ügyében

Londonból jelenti: A Reuter-iroda szerint újabb találgatások merültek fel a közvéleményben a kormányváltás lehetőségeiről. Ugy tudják, hogy Churchill a jelen pillanatban ellene van minden változásnak. Azt hiszik, hogy csak az év végén kerülhet sor változtatásokra. (MTI)

Londonból jelenti: (B. T.) Granville liberális képviselő azokkal a parlamenti körökben elterjedt hírekkel kapcsolatban, amelyek szerint a brit

kormányban változások lehetségesek, kijelentette, hogy valószínűleg Eden, Halifax és Beaverbrock kicseréléséről lesz szó.

Amszterdamból jelenti: (NTI) Az angol hírszolgálat szerint Attlee őrnagy Newyorkból néhány napra Kanadába utazott. A néphez intézett rádióbeszédében hangoztatta, hogy a háborút nem lehet védekezéssel megnyerni. (MTI)

taik és nem szünteti meg a Szovjet elleni támadást. (MTI)

IRORSZÁG BARMELY OLDALRÓL JÖVŐ TAMADÁS ELLEN VÉDEKEZIK

Dublinből jelenti: (B. T.) De Valera ir miniszterelnök egy küldöttség előtt mondott beszédében kijelentette, egyetlen lehetőség Irország számára, ha helyét meg akarja állni az, hogy a legvégsőkig védekezik, bármelyik oldalról is támadják meg. Ezért szükséges — mondotta a miniszterelnök — hogy férfainkat megszervezzük és kiképezzük.

Stockholmból jelenti: (NTI) A brit légierő önkénteseket toboroz Svédországban. A toborzásnak egyik észak-svédországi városkában bukkant nyomára a rendőrség. A Stockholms Tidningen szerint a titkos toborzásokat egy svédországi toborzó központ irányította. (MTI)

MÉG A TÉL BEALLTA ELŐTT ELÉRIK A KAUKÁZUST A NÉMETEK (?)

Rómából jelenti: (MTI) A Voce d'Italia jelentése szerint Teheránban nagyon lassan haladnak előre a tárgyalások. A Teheránból Szamarába visszatért amerikai tiszti küldöttség tagjai elmondották, hogy Wavell tábornok megígérte a szovjet parancsnokságnak, hogy az angol erők azonnal megindulnak a Kaukázus felé, amint Rosztov német kézre kerül. Angol katonai szakértők szerint kevés a valószínűség annak, hogy megakadályozzák a német csapatokat az előnyomulásban. Az angol tisztek valószínűnek tartják, hogy a németek még a tél beállta előtt elérik Kaukázus vidékét.

Megszüntetik a semlegességi törvényt minden gátló intézkedését

Washingtonból jelenti: (B. T.) Connelly szenátor, a külügyi bizottság elnöke azt a véleményét nyilvánította, hogy a szenátus előreláthatóan szerdán elfogadja a tárgyalás alatt levő törvényjavaslatot, amely megszünteti a semlegességi törvényt minden gátló intézkedését. Eddigi becslés szerint 96 szenátor közül 50—55 szenátor fog a megváltoztatás mellett szavazni.

Washingtonból jelenti: (NTI.) Wheeler szenátor nyilatkozatában kijelentette, hogy a semlegességi törvény megszüntetése után a háborús párt észak-amerikai expedíciós hadsereg kiküldését fogja követelni, azonban tudni kell, hogy az Egyesült Államoknak nincs elegendő ágyuja, harcokcsija, sőt még löpőpor sem hosszabb háboru viselésére. Valósággal

öngyilkosság lenne ilyen körülmények közt a háboruba való beavatkozás. —

WASHINGTON MEGFENYEGETTE FINNORSZÁGOT

Rómából jelenti: (MTI) A Tevere newyorki értesülése szerint az elnök azzal a tervvel foglalkozik, hogy egyenes főparancsnokság alá helyezi nemcsak az angolszász, hanem valamennyi ugynevezett szövetséges állam hajóhadát. A főparancsnokság Washingtonban, nem pedig Londonban lenne, úgy hogy ilymódon az Egyesült Államok Anglia hajóhadát is a maga ellenőrzése alá vonná.

Washingtonból jelenti: (NTI) A külügyi hivatal közölte, hogy Finnországot a barátságos kapcsolatok megszüntetésével fenyegették meg, ha nem vonja vissza a Szovjetunióból csapa-

Több mint film; törtenelem!

Hadjárat Jugoszlávia ellen

12 napos balkáni hadjárat drámai részletei! Amit a híradók nem mutattak! A Casinó következő műsora.

Nyiltlevél egy beteglelkű asszonyhoz

Asszonyom!

Azért írok Önnek, mert beteg a lelke. Olyan betegség sorvasztja és emészti, amelyből könnyű gyógyulni, ha őszintén nevén nevezik és nyíltan, keményen szemébe mondják a betegnek. Vállalkozom erre a hálátlan jótévő szerepre, mert sajnálom Önt.

Térjünk mindjárt Önre és betegségére.

Ön többek előtt azt a kijelentést tette, hogy gyűlöli a papokat. Nem állhatja őket és kerüli a velük való legkisebb érintkezést is. Amikor a jelenlevők ezekre a kijelentésekre az Ön vallása felől tudakozódtak, azt felelte, hogy katolikus s hozzá még jó katolikus.

Sietek mindenekelőtt kijelenteni, hogy megjegyzéseiből nem a papok érdekelnek, sőt még az sem, hogy jó katolikusnak tartja magát, hanem egyedül az Ön ilyen módon megnyilatkozása, nagyon beteg lelke. Az Ön származás betegsége, szomorú élete, mérgezett tövisekkel teleszurkált szíve, gyűlölettel megmérgezett lelke. Mert Ön nem harcos istentelen — hiszen jó katolikusnak tartja magát — nem szabadkőműves, nem zsidó. Idősebb asszony, talán édesanyja, akit tisztelt övez mindennél, akit helyet kínálnak jel a zsufolt vonaton, vagy villamoson és akit előre engednek a sorban, amikor néha zstrra, kegyérre kell várni. (Gondolom, hogy fáj Önnek ez az általánosan megnyilvánuló tisztelt, amikor a legszörnyűbb mérget hordozza szívében és lelkében.)

Nem ismerem, Asszonyom, közelebbről életkörülményeit. Lehet — amint már említettem is — hogy édesanyja és több gyermeke van. Talán nem sikerült úgy, amint várta. Talán mulasztásokat követett el nevelésükben és valamelyik szószéken kemény szavakat hallott erről. Ha így lenne, akkor sincs joga a gyűlölethez. Hát ha valamelyik fia pap lesz? Nem, ne ültakozzon ez ellen. Gyöngégek vagyunk mi ahhoz, hogy Isten terveibe belekontárkodjunk és meg-hiusítsuk szándékait, ha Ő úgy választott. Lássá Asszonyom, ebben az esetben saját fiát is gyűlölnie kell majd, vagy szégyenkeznie amiatt, hogy oklatan gyűlöletbe egykor jövendő pap fiát is belefoglalta. De ha nem is lesz pap a fia, Önmagát bántja meg sorstársában, a papi édesanyjában. Olvassa el Asszonyom, ha eddig még nem tette meg, Mécs László egyik legszebb költeményét a királyi két bánatról. Abból majd megtanulja, hogy minden papnak van édesanyja és ezek az édesanyjék éppen úgy szeretik fiaikat, mint Ön a sajátjait. Önökre, édesanyjakra bízta Isten igt a földön főképpen a szeretet ápolását. Mi lesz, ha elvesz az utolsó bástya is? Hiszen Önökön múltott eddig is, hogy a világ nem merült el teljesen a vér és a könnyek tengerébe.

Lehet azonban, hogy Ön nem édesanya, Asszonyom. Akkor könnyebben megérttem gyűlöletét. Igaza van abban, hogy minden szál fekete reverenda lelküismeretbe markoló jel, amely számonkéri a multat, az ifjúságot, a kutyára, macskára, vagyonra és élvezetekre pazarolt szeretetet. Erre a jelle azonban nem gyűlölettel kell felelni. Aki hordja, Isten akaratából hordja. De higgye el, hogy ha

el is tűnne a legutolsó, ez nem váltana meg senkit a lelküismeretfurdalástól. Gyűlölettel pedig még csak fokozzák a lélek mardosó fájdalmát.

Ne gyűlöljön Asszonyom olyanokat, akik nem bántották, akik szívesen elmenének Önhöz és bocsánatot kérnének, ha lenne miért, csak hogy meggyógyuljon beteg lelke. Ha pedig a mult kínozza, akkor ki azokkal a tövisekkel! Marad talán még annyi szeretet szívében, hogy másokra, a szeretetlenség hidegében didergőkre kiöntve begyógyítja a gyűlölködés csunya sebeit.

Az is lehet — ámbár erre még gondolni sem szerettem volna, — hogy valamelyik paptársam megbántotta Önt. Ha az Ön lelkét ez megsebezte, akkor nem lehet róla. De miért tartja nyitva ezt a sebet? Miért mutogatja uton-utfélen, mint a hívatalos koldusok? Ugy sem szárvák meg őszintén. Első szavából kicsap a gyűlölet lángja, ettől pedig mindenki

jél. Miért hadakozik olyan rémekkel, amelyek csak az Ön képzeletében élnek? Hiszen lehet, megbántója nem is sejtí, hogy milyen rézgetes sebet ejtett lelkén? Adjon alkalmat neki arra, hogy bocsánatot kérhessen, hogy megválthassa abból a pokolból, amelybe Ön saját magát taszította.

De ha ez nem lehet, akkor még mindig marad egy mód a gyógyulásra. Ön az összes papokat gyűlöli Engem is, társaimat is. Mi hajlandók vagyunk elmenni Önhöz bocsánatot kérni, csak hogy gyógyuljon szörnyű betegségéből. Nem csak az Ön és a mi érdekünkben, hanem mindnyájunkért. Hogy ne fertőzhessen tovább az Ön gyűlölete másokat is. Hogy élvezhesse Ön is a nyugodt lelküismeret tiszta örömet.

Asszonyom! Mi összeesküvést szövünk Ön ellen. Gyűlöletfrontjával szemben felállítjuk a szeretet frontját. Hadd kezdődjön a harc! Minél jobban gyűlöli, annál nagyobb lesz ezen az oldalon a szeretet. S a szeretet mellett szánalom is, mert Ön ma még nagyon, de nagyon szánalomra méltó ellenfél!

Öszinte részvétellel:

POLYAK ISTVAN

Magyar nyelvünk és irásunk tisztaságáért, nemzeti műveltségünk emeléséért küzd a Népművelési Bizottság

A városi bizottság ezidei munkaterve

Nagyvárad. Saját tud. Sok kívánságot és sóhajt hallottunk a visszacsatolt részek magyarjainak, köztisztviselőknél, kereskedőknél, iparosoknál, fiatal ügyvédeknek, orvosoknak ajkáról: tartanunk kellene olyan előadássorozatot, amelyek magyar népi kérdéseink, történelmünk, irodalmunk, állami és társadalmi életünk kérdéseire világítanak rá. Volt is nagyon sok próbálkozás még az elmúlt 22 esztendő alatt, de a visszacsatolás után is, különösen fiatalok körében. Ezek a kísérletek azonban csak szörványosak voltak és rendszerint hosszabb-rövidebb idő múlva meg is szűntek, mert csak műkedvelő előadókat tudott egy-egy ilyen magánvállalkozás összefogni. E kérdések iránti érdeklődés és az igény, hogy szakemberek vezetése alatt összefüggő nyelv és honiismeret kapjon az a magyar középosztály amelyet az elmúlt 22 évben elszakítottak a magyar kérdések közvetlen ismeretétől, állandóan kielégítetlen maradt.

Örömmel üdvözljük most vezetőink gondosságát, amely a visszacsatolt részekre is kiterjesztette az iskolán kívüli népművelés anyyira be-

vált és a fővárosban is annyira közkedvelt intézményét. Az Iskolán kívüli Népművelési Bizottság Nagyváradon is megkezdte működését, amint arról már többször beszámoltunk. Ez lesz az a leghivatottabb szerv, amely ilyen általános érdekű és minden igényt kielégítő előadássorozatot fog rendezni.

A mult héten tartotta Nagyvárad város Iskolán kívüli Népművelési Bizottsága első tájékoztató ülését, amelyen a várost művelődési telepekre osztotta be. A város minden lakosának igényét és szükségletét fogják a különböző művelődési telepek kielégíteni. A Szent László gimnáziumban fogják tartani a magasabb igényű közönség számára azokat az előadásokat, amelyeknek részletes munkatervét november elsején beszélt meg az Iskolán kívüli Népművelési Bizottság vezetősége Hitler Adolf-utcai helyiségében.

A megbeszélésen dr. Martsa Dénes kir. tanfelügyelő, ügyvezető elnök, Vidor József városi és Tarkó Lajos megyei népművelési titkár dr. Bárdos József és Tátray Barnabás tanárok vettek részt.

Három nagy előadáscsoport

A város középosztályának igényeihez mérten három nagy előadáscsoport alakult ki e megbeszéléseken.

Az első főcsoportot a magyar nyelvhasználat magas iskolájának nevezhetnénk. Ma, amikor a nemrég elhunyt végvári költőnk, Reményik Sándor írásait forgatjuk, eszünkbe jut nagy figyelmettel: „Úgy beszéljen ma mindenki magyarul mintha imádkozna!” Sokszor hallottuk azt a kívánságot, hogy középosztályunk szeretné írás- és beszédkészlegését csiszol-

ni, csinosítani, magyarosítani. Ez annak a természetszerű hiánynak a következménye, hogy a visszacsatolt részek magyarságának nem volt alkalma eddig a magyar nyelvben magát tökéletesíteni, a magyar kereskedelmi, üzleti, hivatali levelezés nyelvét megismernie. A szép magyar társalgás és az előadás művészete is szóba fog kerülni ezeken az előadásokon. Nem száraz értekezéseket fognak a hallgatók itt kapni, hanem érdekes és szórakoztató formában fognak

megismerkedni anyanyelvünk finomságaival és anlak minden szükséges alkalmattól előforduló használatával.

A második nagy előadáscsoport címe: magyarságismeret. Büszkén szeretjük hangoztatni magyar voltunkat, de ugyanakkor érezzük magyar műveltségünk hiányait is. Amit a mostoha körülmények nem adtak meg, azt most pótolhatjuk.

Az általános magyar műveltségnek elengedhetetlen része a magyar művészet és a magyar zene ismerete. Tudunk Rubensről és Van Dyck-ről, ismerjük a Sixtini Madonnát és a francia impresszionistákat, de alig tudunk valamit Borsos Józsefről, Paál Lászlóról, Szinyei Merse Pálról. Ma, amikor külföldön is felfigyelnek Bartók és Kodály magyar népdalgyűjtéseire, mi még mindig abban a tévhitben élünk, hogy a cigányzene az igazi magyar muzsika. Nagyon jól mondta nemrég Budapesten Kodály professzor: „Ahogyan először anyanyelvén kell valakit megtanítani gondolkodni, úgy a zenei nevelésben és gondolkodásban is először magyar muzsikára kell megtanítani magyarságunkat.”

S mivel nemcsak magyarok, de a magyar állam és társadalom polgárai is vagyunk a Népművelési Bizottság a magyar állam és társadalom életéről is fog előadásokat tartani. Ennek keretében fogunk megismerkedni állampolgári jogokkal és kötelességekkel és ugyancsak itt fog sor kerülni mai magyar szociális problémák tárgyalására.

Az általános műveltség kiegészítéseképpen mindenkinek alkalma lesz még idegen nyelveket is tanulni az Iskolán kívüli Népművelési Bizottság előadásainak keretében. Német, olasz, francia, angol és román nyelvi tanfolyamokat fognak vezetni legújabb nyelvtanítási módszerrel szakképzett nyelvtanárok.

Hatalmas anyagot ölel fel a Népművelésügyi Bizottság ideai munkaterve. Reméljük, hogy a város keresztény középosztálya a magyar szívvel fogja fogadni magyar öntudatának művelését szolgáló előadásainkat, amilyen igaz és őszinte magyar szívvel adják majd az előadók tudását és magyar érzésük legjavát. Minél azamosabb hallgatója lesz ezeknek az előadásoknak annál szélesebb rétegben fog a magyar öntudat megerősödni e város lakosaiban. És lehet-e váradi embernek nagyobb kívánsága, mint az, hogy e város minél jobban izmosodjék magyar műveltségben és érzésben.

Az Iskolán kívüli Népművelési Bizottság tanfolyamai egyébként ingyenesek, az idegen nyelvtanfolyamok kivételével. Beiratkozni a Szent László gimnázium földszint 17-es számú termében (I. a. osztály) lehet november 10—15-ig naponta 18—19 óra között. A nyelvtanfolyamokra a beiratkozási díj félévénként 1 pengő, tandíj félévénként 10 pengő. Az előadások november 16—17-én kezdődnek.

MAGYAR KITÜNTETÉSEKET KAPTAK MANDZSU POLITIKUSOK. Budapest, a MTI. jelenti: A Kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére Hangsingvui mandzukói miniszterelnöknek a Magyar Erdemrendnek a szentkoronával ékesített nagykeresztjét, dr. Naoki Hoskima miniszterelnök helyettesnek és Sai Yen Shen külügyminiszternek a Magyar Erdemrend nagykeresztjét adományozta.

Kegyelemre terjesztette fel a rögtönítélő bíróság a halálraítélt Gánye Flóriánt

Készen áll az akasztófa a fogház udvarán

(Tegnapki tudósításunk folytatása.) Délután 3 órakor megkezdődött a tárgyalás folytatása. Gánye Flóriánt ismét elővezették a fegyveres fegyőrök. A vallomás még láthatóan könnyített a lelkén. Töredelmesen és széptüzettség nélkül elmondhatta, hogy ölte meg és hogy fosztotta ki a szerencsétlen Székely Lászlót, akit gyermekkorától ismert és aki sohasem vétett ellene, sőt bizalommal volt hozzá: segítségül hívta az áthurcolkodáshoz Romániában maradt tanyájáról magyarországi birtokrájára. Keresethez is jutatta: öt pengőt adott neki egy útért, ami nem túlnagy összeg a vállalt kockázatot figyelembevéve, de mellékkeresetnek elég jelentős egy mezőgazdasági munkás számára, aki „részibe” dolgozott más tanyáján.

De vallomása befejeztével percerőperere jobban összetört, magába roskadt Gánye Flórián. Mikor az elnök megkérdezte, tudja-e, hogy az ilyen bűncselekményekért halálbüntetés jár, már alig bírta megadni a választ. S az özvegy tanuvallomása, amely az áldozat árvánmaradt két gyermekének s ezzel a saját elárvult családjának képét idézte fel, zokogni kezdett.

gorubb megtorlást követelte lelkében, annyira, hogy a nehéz kötelességét teljesítő védőt is az ellenszenv, sőt majdnem a megbotránkozás lecsújtó pillantásaival méregették egyesek, most kissé az akasztófa árnyékában érezte magát mindenki, a képeletekben felmerült a kivégzés retentő látomása s könyörületességre indította a szíveket a gonosztevő iránt.

Ácsolják a bitót

Közben értesülések érkeztek, hogy az ügyészségi fogház udvarán már készül az akasztófa. Bogár János hőhöz személyesen vezeti az előkészületeket, parancsokat osztogat pribékeinek és a rendelkezésére állított fegyvereknek, akik segítenek felállítani a bitót és villanylámpákat szerelnek fel a fogházudvaron, hogy kelendő világosságban lehessen végrehajtani a szörnyű akasztás estén. Mert ha a bíróság nem ajánlja kegyelemre az elítéltet, akkor a kivégzésnek két órán belül meg kell történnie. Híre jött annak is, hogy az ügyészséget valóságos megröhamozták jegyekért az érdeklődők, de az előírás szerint csak ötven jegyet adnak ki, nők számára tilos a bemenet s lehetőleg csak olyanoknak engedik meg a megjelenést, akiknek valami közük van az ügyhöz, vagy akiknek mesterségükkel fogva szükségük lehet erre a tapasztalatra.

Készenlétben állottak a lelkészek is, hogy a kétséget kizáróan halálbüntetéssel sújtandó rablógyilkosnak a kivégzés előtt a vallás vigasztalását nyújtsák. Ott várszokozott a folyosón egy görögkeleti lelkész, mert Gánye Flórián görögkeleti vallású s egy református lelkész is, mert magyar rokonainál a református vallásban nevelkedett. Tőle függ, milyen felekezetű papot kér majd maga mellé.

Gánye Flórián büntette a vád és a védelem mérlegén

Dr. Paksy István királyi ügyész vádbeszéde nyitotta meg a főtárgyalás második szakaszát.

— Nap-nap után látjuk — mondotta a kir. ügyész — hogy a határsérelmek megismétlődnek, ismeretese a határátlépők megújuló esetei, mindezekben túl tesz azonban a mostan tárgyalt és ilyen keretekben főbenjáró bűn, amely a vádlott elméjében megszületett. Nem kívánok részletes lenni, de meg kell említenem; Székely nem találta jól magát odaát, átjön, később jön a felesége új tűzhely, családi élet megalapozása következne, ekkor jön a vádlott, jelentkezik, vállalkozik, mert ismeri a határt, Székely segítséget keres, bizik benne, személyét, és életét bizza rá, pénzt ad, megfizeti a munkát és erre a válasza az, hogy október 22-én este Gánye a megölés gondolatával foglalkozik s az átmenetel helyet lelövi, ahelyett, hogy átvezetné román területre ügyeinek intézésére. Megölte, de a sötétben eltévesztette a határt és ez volt az bizonyos narancshéj, amelyen elcsúszott.

A beismerése nem változtatja meg a dolog súlyosságát, ezért is arra kérem a tekintetes királyi törvényszéket, mint rögtönítélő bíróságot, ne szánandó és kegyelmes legyen, hanem igenis kezdje a gyilkoson bizonyítani a

törvény erejét, aki, mint a jelen eset is mutatja, nem sajnálta feladni a családi életet és megölni az embert,

aki családjá jövőjének megteremtéséért küzdött.

— Az elmúlt időben is volt alkalom rögtönítélő bíróság esetleges szükségességének, de merem mondani, bár volt rá alap, nem élt a királyi ügyészség ezzel. Most kérdem: Hát még ezt se hozzuk ide? Szavatosság kell? Hát mit hozzon ide a királyi ügyészség? Közvádliói szempontból valószínűleg a védelem is bizonyos érveket dob a serpenyőbe. Mindenesetre megfelelő ítéletet kérek és várok!

Az ügyész vádbeszéde után dr. Könyves Ervin a vádlott védője beszélt. Hivatkozott arra, hogy a vádlott nem ismerte a szülői szeretetet. Ha jobb anyagi körülmények között él, nem fordul elő a szerencsétlenség. A bíróság keze nincs megkötve. Nem lát okot az elvetemültségre. A törvény csak löféggel elkövetett halál ellen írja elő a szigorú büntetést.

A védelem állítására az ügyész újra szólásra emelkedik.

— A gyilkosági kísérletre is kiterjed a törvényrendelet. Ne adjunk támogatást arra, hogy a közvélemény bizalma megrendüljön, mert az alkalom kínálkozó...

„Itt áll ez az ember az akasztófa árnyékában“

A védő egész beszédét végigsírta Gánye Flórián. Ezeknél a szavaknál: „Itt áll ez az ember az akasztófa árnyékában“, annyira megrendült, hogy csukló zokogás veté rajta erőt s megmegrázkódtak vállai, ahogy magába süllyedve tilt a vádlottak padján. S arra a kérdésre, hogy a végszó jogán akar-e még valamit mondani, elhaló hangon felelt: — Nem.

Aztán tanácskozássra vonult vissza az ítélőtánc. Hosszú, izgalomteljes órák következtek, amelyek megváltak a per szereplőit és a közönséget egyaránt. A halál gondolata kísértetként járt a folyosón és a tárgyalóteremben, ahol csoportokba verődve vártak és latolgatták a lehetőségeket az ügyvédek, a tanúk az újságírók és a hallgatóság tagjai. S míg a tárgyalás folyamán mindenki a legszi-

Nagygyörgy Kata, Elek Jca

minden este a

Pannónia Grillben

Ragyogó műsor, SERESS-jazz.

Elhangzott az ítélet: halál!

Végre néhány perccel nyolc óra előtt ismét bevonult az ítélőtánc a tárgyalóterembe. Komoran és ünnepélyesen, valamennyien fekete ruhában, — a délutáni tárgyaláson már a bírák is, az ügyészek is így jelentek meg. Minden egyes bíró észrevehetően a súlyos felelősség-vállalás kiállott izgalmainak nyomát viselte magán.

Es elhangzott az ítélet.

Halál!

Várad elnök monoton hangon olvasta az ítéletet és az indokolást.

Az elítélt, midőn a halál szót kiéjtette az elnök, néhány másodpercig kábultan, mereven állt, aztán meg-ingott, majdnem elvágódott a bírói emelvény előtt. Két fegyőr kapott utána és támasztotta meg.

Mikor érkezik válasz a kegyelmi kérvényre?

Közben az ügyészség kiosztotta az ítéletvégrehajtás résztvevőinek szánt 50 jegyet, ami természetesen percek alatt elfogyott és az ügyész nem szögte a későbbi jelentkezőket elutasítani, akik valamennyien az előrelátható kivégzést akarták látni. Nők egyáltalán nem kaphattak jegyet.

A fogház udvarán az udvar balsarkában Bogár ítélletvégrehajtó serénnyen dolgoztatta embereit.

Már úgy van, hogy két óra múlva a kivégzés következik, a fogház és a törvényszék előtt százakra menő tömeg várakozik, amikor röviddel 8 óra előtt kidirgeti a törvényszék a kegyelmi kérelmet, aminek válasza meghatározatlan, de mindenesetre rövid időre terjedhet.

Legutóbb Debrecenben hasonló esetben 10 nap múlva érkezett meg az igazságügyminisztérium elutasító

válasza, amely után két óra múlva végrehajtották az ítéletet. Gánye, amikor az ítéletet előtte kihirdették, megingott és két fogházör fogta fel, hogy az izgalomtól el ne essen.

A kegyelemre ajánlásról szóló határozatot a vá hallgatta végig a határítélő rablógyilkos. Kissé megkönnyebbült, összeroskadt vállai egy hajszálnyit mintha emelkedtek volna a retentő súly alatt, amely reánehézt. Két órán belül mégsem kell most már meghalnia. De a bitófa árnyeka még mindig feketén vetődik reá.

Összebillincselte kézzel, elvesző tekintettel haladt vissza az ügyészségi fogházba a kegyelemre ajánlott Gánye Flórián. A törvényszék előtt nagy tömeg verődött össze és sorfalat alkotott a nép, mialatt a halálraítélt gyilkos fegyőröktől körülvéve a téren áthaladt. Mindenki akarta látni az embert, aki sem él, sem halott.

Herczeg Ferenc a magyar írófejedelmek világhírű regénye filmen:

GYURKOVICS FIUK

Főszerepben: Turay Ida, Szilassy László, Rajnai, Rózsahegy, Pethes, Vizvári Mariska és Simor Erzsébet. Disztributáló szerdán az APOLLOBAN.

HUSZONHÉT BANYÁSZ ELPUSZTULT EGY AMERIKAI BANYÁBAN. Newyorkból jelenti a NTI: A brasci bányában szombaton jelentett szerencsétlenség következtében 27 bányász vesztette életét. Eddig 21 holttestet ástak ki. (MTI)

Belvárosi mozgóban
Mindenért fizetni kell
HARRY BAUR művészi filmje.

Telf. 13-51. Korona Filmszínház Kossuth u. 1
Kedden utoljára: **Havi 200 fix.**
Páger Antal legmulatságosabb alakítása.
Szerdától:

A három csengő

POLLOBAN Szerdától
Herceg Ferenc bűbajos regényének filmváltozata
Gyurkovits fiuk
Főszerepben: Turay Ida, Szilassy, Rajnai.
Kedden utoljára: **A balkezes angyal**

Amikor utoljára akasztottak Nagyváradon

Nagyvárad. Saját tud. Halálos ítéletet hirdettek ki Nagyváradon. Az emberek napok óta nem is tudnak másról beszélni, mint arról, hogy a rögtönítélő bíróság tárgyal... hogy megérkezett Nagyváradra Bogár János ítéletvégrehajtó és áll már a bitófa a váradi törvényszék udvarán. Kivégzés. Szörnyű szó ez. De a nehéz háborús időkben nem lehet enyhíteni bizonyos cselekmények ítéletén s a halálos ítéletet már sokfelé vegre kellett hajtani az országban. Csak Nagyváradon nem volt kivégzés — huszonhárom év óta.

1918-at írják akkor, amikor utoljára ideérkezett a hóhér. Akkor még így nevezték *Bali Mihályt*, a híres ítéletvégrehajtót. Az egész ország figyelmé Nagyvárad felé fordult. Egy héten át lázban égett a város. Három szerencsétlen orosz hadifogoly felett ítélték a honvédörvényszék...

A három orosz hadifogoly munkára volt kényszerítve. Nem becsülték meg a szabad mozgást és rablógyilkosságot követtek el. Elfogták őket. Nagyváradon ítélték felettük a honvédörvényszék laktanyában a honvédbíróság. A tárgyalás nyilvános volt, egy hosszú asztal mellett ott ültek az újságírók, közöttük e sorok írója is. Tolmács közvetítésével folyt a tárgyalás, mert a foglyok egy szót sem tudtak magyarul. Egyik a másikra igyekezett ráoltni a rablógyilkosság kezdeményezését. De hiába. Elrettentő példát kellett mutatni: a halálos ítélet végrehajtásától elállni nem lehetett.

Bent, a kaszárnya belső udvarán állították fel egymás mellett a három bitófát. Három egyenes cölöp volt ez, felső végükben egy-egy horoggal, ezen keresztül húzták a kötelet. *Bali Mihály* nagy szakértelemmel végezte a bitófák felállítását. Az akasztás előtt beszéltünk vele. Azt mondotta, lehetséges, hogy ez az utolsó kivégzés, amit végrehajt, mert megvan a szolgálati ideje, nyugalomba akar vonulni. Van egy kis földje, egy kis háza, ott kipihen a sok kivégzéssel járó fáradságot...

A kivégzés délelőtt volt. Az utolsó éjszakát a három elítélt siralombházba átalakított kaszárnyabörtönben töltötte. Jó vacsorát kaptak, cigarettát, pap is volt náluk, aki meggyóntatta őket. Az ítélet végrehajtására csak külön belépőigazolvánnyal lehetett bejutni. Erős katonai kordon vette körül a kivégzés helyét. A bitófáktól balra állt a bíróság részére kikészített asztal. Ezt a helyet kettős kato-

nai kordon — kivégzési négyoszlopnak hívták hivatalosan — vette körül, amely csak akkor nyílt meg, amikor a három delikvenst elővezették. Az újságírók, hivatalos személyek a bírósági asztal közelében helyezkedtek el.

Amikor az elítélteket elővezették, a katonai bíróság elnöke megégszer felolvasta a halálos ítéletet. A tolmács tolmácsolta oroszul. A halálraítéltek sápadtan, reszketve hallgatták. — Ítéletvégrehajtó, — hangzott az elnök hangja, — teljesítse kötelességét!

Az első foglyot megragadták *Bali Mihály* pribékjei s az első bitófa felé vitték. *Bali Mihály* a bitófa mögött lévő létrára lépett. Az elítéltet felémelték egy számolyra. Pillanatok alatt játszódott le a kivégzés. A kö-

tél hurkát az elítélt nyakára illesztette *Bali Mihály*, egyik hatalmas kezével hátulról befogta az arcát, szemét, száját, orrát, ugyanekkor nyakcsigolya törést alkalmazott, amitől az elítélt elkábult, úgy, hogy az akasztást már nem érezte. Pár perc és halott volt... Talán tíz perc sem telt el, mind a három orosz fogoly ott függött a bitófán. Spanyolfalat tettek eléjük. A közönség borzongva távozott. A hatósági orvosok előléptek és megállapították a halált. Negyedóra múlva mind a három fogoly holttestét koporsóba tették és elföldelték. Az egy hétig tartó drámai tárgyalás epilógja megrendítő gyorsasággal zajlott le. De aki látta, — kötelességből, vagy kíváncsiságból, — soha azt elfelejteni nem fogja. *Bali Mihály* nagyszerűen értette a mesterségét. —(la.)

száz kilónként. Nagykereskedők a termelőtől közvetlenül vásárolt áru-nak kiskereskedők számára való eladása esetén legfeljebb 7 százalékos bruttó hasznot számíthatnak. A fogyasztói ár nem lehet magasabb, mint az előállítási ár és annak 30 százaléka kitevő bruttó haszon összege. A különlegesen illatosított, legalább 78 százalékos zsirsvat tartalmazó darabonként csomagolt borotvaszappan árához kilónként legfeljebb 2.10 felár számítható. A rendelet a kihirdetés napján lép életbe.

„Azáltal, hogy magyarok vannak Erdélyben, Erdély latinsága mindennél jobban meg van védve”

Milánóból jelentik (MTI): A *Corriere della Sera* Budapestre küldött tudósítója nagy cikket ír Erdélyről és Kolozsvárról. A székelyek eredetével kapcsolatban cikkirő elmondja a hunmondát és a Csaba-történetet. A tudósító a legnagyobb csodálattal ír a székelyről. Nagy elismeréssel ír az új erdélyi irodalomról. Kolozsvárra térve, kijelenti a tudósító, hogy Kolozsvárott látja az ember, mit jelent Erdély a magyaroknak. A humanizmus annyira érintetlen maradt, hogy azt kell mondani: Azáltal, hogy magyarok vannak Erdélyben, Erdély latinsága és római tradíciói mindennél jobban meg vannak védve.

GAZDASÁGI ÉLET

A motalkó fogyasztásának szabályozása

Megjelent a miniszteri rendelet végrehajtási utasítása

(Befejező közlemény.)
VII. FEJEZET.

Büntető rendelkezések.
28. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, a 8230—1939 M. E. számú rendelet 4. §-a értelmében kihágás követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedő elzárással illetőleg 8000 pengőig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő az:
a) aki a jelen rendelet 1. §-ában foglalt rendelkezések megszegésével motalkót forgalomba hoz, kiszolgált, vásárol, megszerez, vagy felhasznál;

VIII. FEJEZET.
Hatályon kívül helyezés. Hatálybalépés.

29. §. (1) A jelen rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a 32.000—1940. K. K. M. és a 142.300—1941. K. K. M. számú rendeletek hatályukat veszítik.

(2) A jelen rendelet 1941. évi november hó 1. napján lép hatályba. Budapest, 1941. évi okt. 10-én.

A miniszter helyett:
Dr. *Álgyay Pál* s. k. államtitkár.

A rendelet hiteleshelyén:
Hollós s. k. miniszteri irodatiszt.

Megállapították a borotvaszappan legmagasabb árát

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Az árellenőrzés országos kormánybiz-

tosa rendeletet adott ki a borotvaszappan legmagasabb gyári, viszont elárúsítói és fogyasztói árának szabályozásáról. A hidegúton készült legalább 64 százalékos zsirsvat tartalmazó darabonként selyem papírba csomagolt borotva szappan legmagasabb gyári ára nagykereskedők részére 389 pengő, kiskereskedők részére 413 pengő. Egész csomagolásban forgalomba hozva nagykereskedőknek 366 pengő, kiskereskedőknek 390 pengő

Márványoltárokat és orgonát kapott az új dévai templom a hívek áldozatkészségéből

Déváról jelentik: Örvendetes eseménye volt a katolikus egyházközségnek, hogy az ujonnan épült telepi római katolikus templom két szép fehér márvány oltárt és orgonát kapott a hívek áldozatkészségéből. Az oltárokat és az orgonát *P. Fodor Pelbárt* megbízott tartományi főnök áldotta meg. Annakidején a Magyar Lapok is résztvett a templomra való gyűjtésben. Eppen azért örömmel értesülünk arról, hogy nemcsak a templomot sikerült felépíteni, hanem márványoltárral és orgonával is sikerült Isten dicsőségének szolgálatába állítani.

SÜLYOS VASUTI SZERENCSETELENSÉG AZ AUSTERLITZI PÁLYAUDVARON. Párizsból jelentik: (NTI) Vasárnap este súlyos vasúti szerencsétlenség történt az austerlitz pályaudvaron, amelynek 20 halálos és 48 sebesült áldozata van. Az orleansi vonat kiugrott a sínek közül és két kocsi felborított. Ez okozta a szerencsétlenséget. (MTI)

Mielőtt szőrmét, bundát vásárol,
keresse fel
Halász Imre szücs üzletét
Nagyvárad, Kazinczy Ferenc utca 4. Telefon: 18-90.
Külföldi szőrmékben, kész bundákban nagy választék.
Javításokat, alakításokat pontosan szolid árak mellett vállalok.

H I R E K

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZÉKÉLYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM
 Telefon: 12—27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 30
 félévre 15, egy óra 2.50 pengő
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

**UJABB NÉGYEZER NEMZET-
 VÉDELMI KERESZTET ADOMÁ-
 NYOZOTT A KORMÁNYZÓ.** Bu-
 dapest, a MTI, jelenti: A Kormány-
 zó 1941. október 25-én kelt legfelsőbb
 elhatározásával közel négyezer polgári
 egyénnek adományozta a Nemzetvé-
 delmi Keresztet. A kitüntetettek név-
 sorát a keddi hivatalos lap közli.

**RICCARDI OLASZ VALUTA-
 ÜGYI MINISZTER ÁTUTAZOTT
 BUDAPESTEN.** Budapest, a MTI,
 jelenti: Riccardi olasz valutaügyi
 miniszter Bukarestből Rómába utaz-
 tában hétfőn délután átutazott Buda-
 pesten. A Keleti-pályaudvaron Var-
 ga József kereskedelmi miniszter Ta-
 lamo mári olasz követ társaságában
 fogadta. A minisztert azután a buda-
 dorsi repülőtéren kísérték, ahol Varga
 miniszter reggelit adott tiszteletére.
 Rövid itt tartózkodás után Riccardi
 miniszter kíséretének két tagjával
 együtt repülőgépen folytatta útját
 Róma felé.

**Tanári kinevezés az állami Zrinyi
 Ilona kereskedelmi leányképzőiskolába**
 A dányi Erzsébet okleveles kereske-
 delmi középiskolai tanárt a vallás- és
 közoktatásügyi miniszter az állami
 kereskedelmi leányképzőiskolába osz-
 totta be. 1941. október 30-án tette le az
 új tanár a hivatali esküt Hasznos
 Imre igazgató kezébe. Az új tanárnő
 működése elé nagy várakozással tekin-
 tenek.

**MUNKÁCS MEGÜNNEPELTE
 HAZATÉRÉSE HARMADIK ÉV-
 FORDULÓJÁT.** Munkácsról jelenti
 a MTI: Munkács városa vasárnap
 és hétfőn áldozott a hősök emléké-
 nek és ünnepelte a bécsi döntés har-
 madik évfordulóját. A díszközgyűlés
 hódolótáviratot intézett a Kormányzó
 Urhoz és táviratban üdvözölte mind-
 azokat, akik a felszabadulást elősegít-
 tették.

**Közöttették a francia nemzeti tanács
 aévsvorát.** Vichyből jelenti: (MTI)
 Hétfőn tették közzé a nemzeti tanács
 személyi összetételének módosításáról
 szóló jelentést. Az új tanács tagok kö-
 zül kiemelkedik Suchard párizsi érsek
 és Frossard volt belügyminiszter ne-
 ve. A nemzeti tanácsba összesen 20 új
 tagot neveztek ki, akiknek nagyrésze
 megszállt területről való.

**SZERDÁN DÉLUTÁN LESZ DR.
 ESZTERGÁR LAJOS ELŐADÁSA
 NAGYVÁRADON** Dr. Esztergár La-
 jos, Pécs város polgármestere folyó
 hó 5-én, szerdán d. u. 6 órakor „A
 város szociálpolitikája” címmel tart
 előadást a városháza dísztermében.

Beköszöntött
 már az
 Idd tehát az **ŐSZ-i sört!!!**
A Dréher Haggenmacher
Nagyvárad Sörgyár R T
különleges gyártmánya!
 Minden jobb italmérésben,
 állandóan frissen kapható!

**Szófiába érkezett a német pénzügy-
 miniszter.** Szófiából jelenti: (NTI)
 Schwerin-Krosigk gróf, német birod-
 almi pénzügyminiszter ma délelőtt
 Wegerle német követ kíséretében ide-
 érkezett. A birodalmi pénzügyminisz-
 tert a pályaudvaron Godilov bolgár
 pénzügyminiszter és igen sok előkelő
 személyiség fogadta. (MTI)

**TELEKI PÁL EMLÉKEST A
 FÖLDRAJZI TÁRSASÁGBAN.** Bu-
 dapest, a MTI, jelenti: A Magyar
 Földrajzi Társaság hétfőn este Te-
 leki Pál emlékestet rendezett elhunyt
 tiszteletbeli elnökének tiszteletére.
 Nagyszámu előkelő közönség előtt
 Cholnoky Jenő nyugalmazott egyeta-
 mi tanár, a társaság elnöke ismer-
 tette néhai gróf Teleki Pál tudomá-
 nyos érdemeit.

**Orvoslásra találtak a munkásság
 OTI elleni panaszai.** Nagyvárad. Saját
 tud. A nagyvárad munkásság részé-
 ről sok panasz hangzott el az OTI el-
 len. Szabó János kőműves, főrendiházi
 tag ezeknek a panaszoknak az ügyé-
 ben tegnap felkereste dr. Arkosi Zoltán
 OTI igazgatót. Dr. Arkosi Zoltán szíve-
 sen fogadta a várad munkások kép-
 viselőjét, meghallgatta az előadott pa-
 naszokat, majd esetenként rámutatott
 arra, hogy ezeknek a panaszoknak
 nagyrészt már orvosolták is. Így az
 egyik hatáskörét tullepő OTI alkalm-
 zottat eltávolították az intézménytől.
 Az OTI igazgatója megkérte Szabó Já-
 nosot, hogy bármilyen panasz ügyében
 forduljon hozzá bizalommal nemcsak
 ő, hanem a társadalombiztosító vala-
 mennyi tagja.

Nincs jobb éjjel,

nincs jobb nappal,

Mint ŐSZI SÖR fehér habbal!!!

**A VOLT CS. ÉS KIR. I. ES HU-
 SZÁROK** az ünnep miatt elmaradt
 bajtársi megbeszélésüket f. hó 8-án,
 délután 4 órakor tartják a szokásos
 helyen. A jelenkezett összes bajtár-
 sak részvétele okvetlen szükséges.

Hadapródok koszorúja a hősök sírjain
 Nagyvárad. Saját tud. Kegyeletes mó-
 don emlékezett meg a tűzér hadapród-
 iskola halottak napján a helybeli te-
 metőkben nyugvó halottairól és az
 1914—18. években hősi halált halt ma-
 gyar tűzérekről. A Rutikovszky-temető-
 ben küldöttség kereste fel az intézet
 egykori parancsnokának, nemes
 Ránffy Dezső ezredesnek sírját, ahol
 az iskola nevében az iskolaparancs-
 nok mondott emlékbeszédet és helyez-
 te el az intézet koszorúját. Utána a
 küldöttség néma tisztelegéssel adózott
 a nagymultu iskola egykori parancs-
 noka emlékének. A koszorúzás után
 igen megható és szép volt a hősi sí-
 rokról való emlékezés is, amikor a 65
 iskolai növendék felkereste a temető-
 ben nyugvó 65 hősi halott tűzér sorját
 és minden egyes sírra egy kis koszorú-
 rut helyezett el. A várad-olasz tete-
 tben az iskolának egy másik küldött-
 sége felkereste az intézet egykori ta-
 nárának, Arnotfalvy Alfréd ezredesnek
 a sírját és hasonló módon róttá le ke-
 gyeletét.

A Lövészegylet felhívása. A Nagyvá-
 radi Árpád Lövész Egyesület felhívja
 tagjait, hogy folyó hó 5-én, szerdán este
 8 óraj kezdettel a Tűzharcos Szövet-
 ség Székházában (Széchenyi épület)
 tarka-műsoros, zenés összejövetelt tart
 a Városi Vasút lövészszakasz rendezé-
 sében. A csoportvezetőket kérjük, hogy
 lehetőleg teljes számban jelenjenek
 meg szakaszai tagjaival együtt. Minden
 lövészbajtársat szeretettel várunk. A
 M. Ö. SZ. ugyanakkor felhívja tagjait
 a hiánytalan megjelenésre, fontos
 ügyek megbeszélése végett. Elnökség.

**Egyhült a polgári kivételes állapot
 a cseh-morva védnökségben.** Prágából
 jelenti: (NTI) Heidrich SS főcsoport-
 vezető és rendőrtábornok, a birodalmi
 védnök helyettese, közleményt adott
 ki, amely szerint november 3-án meg-
 szűnnek a polgári kivételes állapot
 alapján kiadott rendeletek azok az
 intézkedései, amelyek a színházak,
 mozik, kulturális és sport-bemutatók
 tilalmát rendelték el. (MTI)

**RENDEZTÉK A DÉLERDÉLYBŐL
 MENEKÜLT TANÁROK ÉS TANÍTÓK
 HELYZETÉT.** A Magyar Tudósító je-
 lenti: Délerdélyből a bécsi döntés után
 360 tanító és tanár jött át családjával
 együtt a felszabadult országrészre. —
 Ügyükben most hozott döntést a kul-
 tuszminiszterium és a 360 tanítót és
 tanárt, akik eddig ideiglenes alkalmaz-
 tatásuk után havi 120 pengőt kaptak,
 véglegesítették és a megfelelő fizetési
 osztályba sorozták őket.

**HAT INTERNÁLISI HATÁRO-
 ZATOT MEGERŐSÍTETT A VI-
 DÉKI FŐKAPITÁNYSÁG.** Nagyvá-
 rad. Saját tud. A vidéki főkapitány-
 ság, mint másodfokú rendőrhatalóság
 helybenhagyta hat nagyvárad keres-
 kedő és iparos ellen elsőfokon kimon-
 dot internálisi határozatot. Az érde-
 keltek a következők: Weisz Farkas és
 Deutsch Farkas borkereskedők, Hertz
 Sándor és Dobos Ferenc üzemek,
 Goldring Izák és Farkas Áron bors-
 kereskedők.

**Háromszék vármegye feliratban kér-
 te Mátyás király lovasszobrának felál-
 litását Budapestén.** A Magyar Tudósi-
 tó jelenti: Háromszék vármegye tör-
 vénhatósági bizottsága elhatározta,
 hogy feliratot intéz a kormányhoz,
 amelyben kéri, állítsák fel Mátyás ki-
 rály lovas-szobrát születésének 500.
 évfordulóján, 1943. március 27-én a bu-
 dai Várkertben Savoyai Jenő herceg
 lovasszobra helyett. Ugyanekkor a vár-
 megye közönsége nevében erre a célra
 felajánlott 500 pengőt. A Savoyai-féle
 szobor áthelyezésének gondolata már
 a Délvidék felszabadulásakor merült
 fel és ha a kormány magáévá teszi
 Háromszék vármegye törvényhatósá-
 gának indítványát, a Savoyai Jenő
 lovasszobrát Zenta főterén helyezik el.
 — Holnapi számunkban közölni fog-
 juk történelmi szakiró munkatársunk
 erre vonatkozó érdekes tanulmányát.
 Erre már jó előre felhívjuk olvasóink
 szíves figyelmét.

**AZ EGYES IPARJOGOSITVÁ-
 NYOK KORLÁTOZÁSÁRÓL SZÓ-
 LÓ RENDELET KIEGÉSZÍTÉSE.**
 Budapest, a MTI, jelenti: A kormány
 rendeletet adott ki egyes iparjogosi-
 tványok korlátozásáról szóló 1510—41.
 M. E. számú rendelet kiegészítése és
 módosítása tárgyában. A rendelet szö-
 vegét a hivatalos lap közli.

**A Berliner Börsenzeitung cikke Ma-
 gyarországról.** Berlinből jelenti a MTI:
 „Elégedettség a Duna völgyében” cí-
 mel a Berliner Börsenzeitung megem-
 lékezik az első bécsi döntésbírói ítélet-
 ről. A trianoni diktátumnak ez első
 döntésbírói ítélettel megkezdett meg-
 szüntetése Magyarországnak visszaadta
 a jogba és a rendbe vetett hitét — ír-
 ja a lap. — Az azóta eltelt időben
 Magyarország még háromszor szerez-
 hetett vissza területet.

SZEGEDEN öt ádrágítót tartóztat-
 tak le, akik közül többen százszázalék-
 kal is drágították a fontos élelmicik-
 keket.

**FINNORSZÁGBAN FELEMEL-
 TEK A HUS- ÉS CUKORADAGO-
 KAT.** Budapest, a Mai Nap írja: A
 finn ellátásügyi miniszter bejelentet-
 te, hogy a húsadagot 50, a cukor-
 adagot 25 százalékkal emelik.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Mindazoknak, kik szeretett
 édesapánk **BEKE GABOR** el-
 hunyta alkalmával résztvettük-
 kel felkerestek és temetésén
 résztvettek, ezuton mondunk
 köszönetet.

A gyászoló család

**ELITELTE A TÖRVÉNYSZÉK A
 MARGITTAI NAGYVÁSÁR FOSZ-
 TOGATÓIT.** Nagyvárad. Saját tud.
 A margittai nagyvásáron ez év július
 havában a csendőrség elfogott egy
 asszonyokból álló tolvajtársaságot.
 Valamennyi tettes Székhalló közseg-
 ből való. Ennek a tolvajtársaságnak
 6 tagja felett ítélkezett a nagyvárad
 törvényszék büntetőtanácsa Kolozs-
 váry Sándor törvényszéki bíró elnök-
 lete alatt. Szilágyi Gergelyné és Erdei
 Gáborné, a két főtettes már két hónap
 óta ül vizsgálati fogságban, a másik
 négy vádlott, Lakatos Lina, Szabó
 Demeterné, Ajtai Lidia, Grünbaum
 Gergelyné szabadlábon maradtak.
 Szabó Lajos dr. kir. ügyész példás
 büntetést kért. A bíróság a két első-
 rendű vádlottat 1—1 évi fogságra, La-
 katos Linát és Szabó Demeternét 6—6
 hónapra, Ajtai Lidia-t 4 hónapra,
 Grünbaum Gergelyné-t pedig 7 hóna-
 pi fogságbüntetésre ítélte. Egyben
 elrendelte a két fogvalévő vádlott
 azonnali szabadlábrahelyezését. Az
 ítélet nem jogerős, mert az ügyész
 súlyosbításért, a védők pedig a bü-
 ntetés enyhítéseért feleltek.

A GUTENBERG DALKÖR az
 öt könyvnyomdászati feltalálójának,
 a nagynevű német Gutenberg János-
 nak a nevével viseli. Huszonhárom év
 óta áll ez az érdemes kulturtestület
 a magyar dalköltés szolgálatában
 és különösen az idegen impérium
 hosszú éveiben fejtett ki áldozatos
 és hatékony munkálkodást a magyar
 nyelv, a magyar dal és zene fejlesz-
 tése és terjesztése érdekében. A Gu-
 tenberg Dalkör most egy nagyszabású
 dalos-ünnep rendezését vette tervbe
 és evégből kibővíti a dalkör működő
 tagjainak létszámát, miért is felhívja
 városunk komoly és jó hanganyaggal
 rendelkező dalkedvelőit, hogy a
 Gutenberg Otthonban, Szentpéteri-u.
 6. sz., minden szerdán este 8 órakor
 tagfelvételre jelentkezzenek. Elnökség.

A nagyvárad kir. járásbíróság.
 26409/2—1941. szám.

IDÉZŐ HIRDETMÉNY

A nagyvárad kir. járásbíróság köz-
 hírré teszi, hogy Grünfeld Ignác és
 neje felperesnek Szarka Róza alperes
 ellen 10.000 P iránt indított perében a
 per felvételére és érdemleges tárgya-
 lására határnapot tűzött és felhívta a
 feleket, hogy 1941. évi november hó
 25. napján délelőtt 9 órakor hivatalos
 helyiségében (törvényszéki palota föld-
 szint 33. ajtószám alatti jelenjenek
 meg, egyszersmind pedig Szarka Róza
 alperes részére — aki ismeretlen hel-
 lyen tartózkodik — ügygondnokul dr.
 Kristóffy Gyula ügyvédet nevezte ki.

A bíróság felhívja az alperest, hogy
 a fent megjelölt határnapon és órában
 személyesen vagy képviselőre jogosult
 és igazolt meghatalmazott által jelen-
 jék meg, mert ellenkező esetben az
 ügygondnok fog helyette eljárni. Nagy-
 várad, 1941. évi október hó 27. napján.
 Dr. Barcsay László sk., kir. járásbí-
 róági alelnök. — A kiadmány hite-
 lélül: Olvashatatlan aláírás kiadó.

RÁDIÓ

SZERDA, NOVEMBER 5.

- 6.40 Ébresztő. Torna.
7.00 Hírek. — Közlemények. — Étrend. — Hanglemezek.
10.00 Hírek.
10.20 Garay János, a költő. Szentgyörgyi Elvira előadása Garay halála 90. évfordulóján.
10.45 Az olvasás, mint szepítőszersz. Irta: Ujlaky Eta. (Feloivasas).
11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
12.00 Harangszó. Fohász. Himnusz.
12.10 Beszkárt zenekar.
12.40 Hírek.
13.20 Időjelzés, vizállásjelentés.
13.30 Weidinger Ede szalonzenekara.
14.30 Hírek.
14.45 Műsorismertetés.
15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak.
15.20 Szórakoztató zene. Hangfelvétel.
16.15 Diákféltóra.
16.45 Időjelzés, hírek.
17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven.
17.15 Fürné Bartha Erzsébet magyar nótákat énekel, kíséri Vidák József cigányzenekara.
17.55 Séta a Gyilkos-tó körül. Orsy Attila dr előadása.
18.20 Honvédműsor.
19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.
19.20 Tolnai Lajos elbeszélése.
19.40 Puccini-est.
20.20 Papp Viktor előadása Pucciniról.
21.40 Hírek.
22.10 Rádiózenekar.
23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.
23.25 Tánclémezek.
24.00 Hírek.

CSÜTÖRTÖK, NOVEMBER 6.

- 6.40 Ébresztő. Torna.
7.00 Hírek. — Közlemények. — Étrend. — Hanglemezek.
10.00 Hírek.
10.20 Az őszi élelmiszer. Leisen Erzsébet dr népelelmiszeri tanulmányából átdolgozta és előadja Bán Józsefné.
10.45 Külföldi híradó. Felolvasás.
11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
12.00 Harangszó. Fohász. Himnusz.
12.10 Surányi Rudi cigányzenekara.
12.40 Hírek.
13.20 Időjelzés, vizállásjelentés.
13.30 Országos Postászenekar.
14.30 Hírek.
14.45 Műsorismertetés.
15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak.
15.20 Hanglemezek.
16.15 Ruszin hallgatónknak.
16.45 Időjelzés, hírek.
17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven.
17.15 Lőtenyésztési rádiótanfolyam. A földművelésügyi minisztérium rádióelőadásorozata.
17.45 Sétahangverseny Hamburgban. A német birodalmi rádió műsorából. Hangfelvétel.
18.15 Szombathy Viktor elbeszélése.
18.40 Beethoven: F-moll szonáta. Hanglemez.
19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.
19.20 Rádiózenekar.
20.25 Külügyi negyedóra.
20.40 Liszt zongorája körül.
21.40 Hírek.
22.15 A Mária Terézia 1. honvégya. G. Székely előadása.
23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.
23.30 Farkas Jenő cigányzenekara.
24.00 Hírek.

PÉNTEK, NOVEMBER 7.

- 6.40 Ébresztő. Torna.
7.00 Hírek. — Közlemények. — Étrend. — Hanglemezek.
10.00 Hírek.
10.20 Az utolsó vitorláshajók. Irta: Matolay Tibor. Felolvasás.
10.45 Mit kell tudnunk az angolkóról? Irta: Waltner Károly dr egyetemi rendkívüli tanár. Felolvasás.
11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
12.00 Harangszó. Fohász. Himnusz.
12.10 Paul Lincke művei. Rádiózenekar.
12.40 Hírek.
13.20 Időjelzés, vizállásjelentés.
13.30 A Honvéd Gépkecsiszertár Lővészegyesületének zenekara.

- 14.30 Hírek.
14.45 Műsorismertetés.
15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak.
15.20 Nagy Ilona mélyhegedűn játszik, zongorán kíséri vitéz Pongrácz István.
15.40 Mit főzünk? Háziasszonyok beszélgetnek.
15.55 Solt Etel énekel.
16.20 Diákféltóra.
16.45 Időjelzés, hírek.
17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven.
17.15 Tánclémezek.
17.45 Kárpáti Aurél elbeszélése.
18.10 Horti Lajos szüreti nótákat énekel, kíséri Sárai Elemér cigányzenekara.
19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.
19.20 Sportközlemények.
19.30 Ifj. Jahn Antal és Hidassi Éva tangóharmonikakettőse.
19.45 Rádió a rádióról.
19.55 Hanglemezek. Géczy Barnabás zenekarának műsorából.
20.15 Babits-émlékest.
21.40 Hírek.
22.10 Finn szerzők művei.
23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.
23.25 Kiss Ferenc szalonzenekara játszik.
24.00 Hírek.

SZOMBAT, NOVEMBER 8.

- 6.40 Ébresztő. Torna.
7.00 Hírek. — Közlemények. — Étrend. — Hanglemezek.
10.00 Hírek.
10.20 A magyar nép katonadalai. Irta: Főnyad Ernő. Felolvasás.

- 10.45 Mit nézzünk meg? Az avar ijákat a Nemzeti Múzeumban. Ismerteti: Kovrig Ilona dr. Felolvasás.
11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
12.00 Harangszó. Fohász. Himnusz.
12.10 Melles Béla-zenekar.
12.40 Hírek.
13.20 Időjelzés, vizállásjelentés.
13.30 Hanglemezek.
14.30 Hírek.
14.45 Műsorismertetés.
15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak.
15.20 Bura Sándor cigányzenekara.
16.10 Ifjusági rádió.
16.45 Időjelzés, hírek.
17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven.
17.15 Rádióposta.
17.40 Volly-együttes.
18.05 Az elektromosság tanának uttörője. Sztróckay Kálmán előadása Faraday születésének 150 évfordulója alkalmából. Felolvasás.
18.20 Malcsiner Béla jazzhármasa.
18.40 Kisütött a nap. Farkas Zoltán előadása.
19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.
19.20 Egy nótá viszontagságai. Hangjáték.
20.00 Innen-onnan. Hangfelvétel.
20.35 MOVE Szépművészek magyar estje.
21.40 Hírek.
22.10 Else Blatt zongorázik a magyar-német művészcsere keretében.
22.40 Sovinszky László szalonzenekara játszik, Giuseppi Moretti énekel és Rácz József cigányzenekara muzsikál.
23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.
24.00 Hírek.

SZÍNHÁZ

Színházi iroda közleményei:

— **Nyári zápor.** Hunyadi Sándor vígjátékjudozságát mutatja ma be a színház premierbérletben. A Vigszínház nagy sikere volt a múlt hónapokban a Nyári zápor. Ragyogó kiállításban és szereposztásban hozza ki a színház ezt a nagysikerű vígjátékot, melynek női főszerepét Moóry Lucy alakítja, akinek eddigi osztatlan sikere mellé méltóképpen fog sorakozni ez a nagyvonalu alakítás. Koltay Aranka játssza a naiva szerepet és a közönség kedvencét nívós prózai szerepben fogja látni. Sármasny a darab rendezője és egyik főszereplője. Márky Gézának, Kozmának, Rossznak és Bartók Juliának jutott még hálás feladat a darabban. A Nyári zápor szerdán is műsoron van, tisztviselő bérletben.

— **Becskeréki menyecske egységes helyszínrakka** kerül színpadra csütörtökön délután Jurik Julcsival, Dellyvel, Kozmával és Solymossyval a főszerepekben. Minden földszinti jegy 1.20, emelet 60 fillér, páholy 6 pengő.

— **Négy asszonyt szeretek.** Csütörtökön este, a páratlan sikerű bohózat, a Négy asszonyt szeretek kerül ismét színpadra.

— **Péntektől: operett repris:** Limonádé ezredes, Delly Ferenczel a címszerepben. Jurik Julcsi, Koltay Aranka.

Frenczel Sándor

tükör és üvegcsiszolda
Tábla-üveg nagy raktár
Olcsó ablaküvegezés
Képkerepezés
Nagyvárad, Szt. János utca 48.
Telefon: 19-13

ka, Bartók Julia, Bakos, Solymossy és Barys játszanak még vezető szerepeket.

— **Szombaton délután** olcsó helyárral a 2000 pengős férfi megy.

— **Premierbérlet** figyelmébe. A premierbérlet közl, aki a Nyári zápor helyett a pénteki Limonádé ezredest választja, kedd délig legyen szíves ehbeli szándékát a színháznál bejelenteni.

HETI MŰSOR:

Szerda este: **Nyári zápor.**
Csütörtökön délután: **Becskeréki menyecske.**

Csütörtökön este: **Négy asszonyt szeretek.**

Pénteken este: **Limonádé ezredes.** (Repris.)

Szombaton d. u.: **2000 pengős férfi** — Este: **Limonádé ezredes.**

Vasárnap délután: **Piros bugyelláris.** — Este: **Limonádé ezredes.**

Hétfőn: **Cigányszerem.** (Népművelődési előadásorozat.)

A HID a népművelődési előadásorozaton

Hétfőn este zsufozásig megtelt a Szigligeti színház nézőtere. A népművelődési előadásorozat keretében Herczeg Ferenc gyönyörű drámáját, a Hidat adták elő, kitűnő, jólperdülő előadásban. A nézőtérben igen sok olyan embert láttunk, akiket évek óta nem lehetett a színházban látni. Ez a közönség tanulni, komoly művészi munkában gyönyörködni akart, nem pedig haccacárekon nevetni. Ilyen előadások kellenek a népművelődési előadásorozatra, mint amilyen a Hid is volt — és akkor teljesíti hivatását, célkitűzéseit ez a népművelő, népszórakoztató sorozat.

Hirdessen a Magyar Lapokban

KÖZÉPLEJÁRATU HITELT KAPNAK A GAZDÁK. Az *Uj Nemzedék* jelenté: A kormány a gazdáknak közleplejratu hitel útján tette lehetővé, hogy beruházásokat végezzenek. A hitelt 5—15 évre folyósította az Országos Földhitelintézet. Eddig a katasztrális holdankénti jövedelemnek tizszeresét folyósították. A jövőben a katasztrális holdankénti jövedelemnek legfeljebb huszszorosát folyósítják beruházási kölcsönként.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés szavanként 14 fillér, Aláskeresőknek 25 százalék engedmény

Adás-vétel

Férfiruhákat, használtakat legjobban vehet és eladhat Molnár hasznátruha üzletében. Bémer-tér 1. (udvarban). 566

Aranyat, briliánst, ezüstöt magas aron veszek órát, ákszert javítok Gyenge István ékszerész. Rákóczi ut 19.

Töltőtoll kiváló márkák, nagy választékban, olcsón **Simon István** könyv-papírüzletében Bémerter 3. Tel. 26-45.

Aranyat, ezüstöt napi aron veszek. Tiszay órá és ékszerész. Nagyvárad, Rákóczi-ut 6.

30 darab használt széket venne a Nyilaskeresztes párt, Nagyvárad, Széchenyi-tér 16. Telefon 12—76. 644

Briliánsért, régi ékszerért magas arat fizetek. Tarján ékszerész, Rákóczi-ut 8. (Széchenyivel szemben).

3 káposztás hordó eladó. Cim: Haty-tyu-u. 25. 661

Hilánfélé

Aradi házat 35 ezer pengő értékben elcserelelném nagyváradival. Dr Dobay ügyvéd, Szaniszló-u. 4. Telefon 11—15.

Kölcsönök kaphatók a Nagyvárad-i Gazdák és Kisiparosok Hitelszövetkezeténél, Szalárdi-u. 6. 649

Elcserelelném pesti 2 szoba fürdőszobás komfortos lakasomat várad-i hasonlóval. Hangya kirendeltség. Telefon 20—89. 663

Állást keres

Molnár segéd állást keres, vagy kisebb malmot bérelne. Szőlősi-rát, Nagy István-utca 5. Szabó Sándor. 653

Szakképzett ápolónő beteg mellé ajánlkozik, vidékre is elmegy. Gróf Csáky István-utca 24.

Házvezetőhöz ajánlkozom, vagy nagyobb helyen főzést vállalak. Horthy Miklós-u. 35. Bartha Jánosné. 662

Állást nyec

Pénzbeszedőt óvadékkal azonnalra keresünk. Duna Biztosító, Szent László tér 8. szám. 665

Fiatal lakatos segédet felvesz Szacs-vay, Rimanóczy-u. 5. 664

Elsőrangú cukrászsegédet felveszek. Farkas Erzsébet cukorkaüzlet, Bémerter. 669

KIADÓTULAJDONOS:
SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

Fő-és felelősszerkesztő: Felolvasó kiadó:
Dr. Paál Árpád Dr. Scheffler Ferenc
Szent László-nyomda RT igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső utca 5. szám.